

**CURTEA SUPREMĂ
DE JUSTIȚIE**

ÎNCHEIERE

cu privire la inadmisibilitatea recursului depus de Tudor Șoilița,

în cauza de contencios administrativ, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Tudor Șoilița împotriva Comisiei Electorale Centrale, cu privire la anularea actului administrativ normativ,

împotriva hotărârii din 30 septembrie 2024 a Curții de Apel Chișinău

*(Dosarul nr. 3ra-838/24
NR. PIGD 2-24106456-01-3ra-10102024)*

Recursul este vădit neîntemeiat. Art. 246 alin. (2) lit. h) Cod administrativ.
Dezacordul recurentului cu decizia instanței de apel nu constituie un temei de casare a deciziei contestate.

Curtea de Apel Chișinău, jud. Gh. Mîra, V. Sîrbu, A. Braga

27 noiembrie 2024

Examinând în lipsa părților admisibilitatea recursului depus de Tudor Șoilița

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Stela Procopciuc, *Președinte*,

Diana Stănilă,

Ion Malanciuc, *judecători*,

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La 20 septembrie 2024, Tudor Șoilița a depus cerere de chemare în judecată împotriva Comisiei Electorale Centrale privind anularea actului administrativ normativ - Regulamentul privind particularitățile organizării și implementării votului prin corespondență, aprobat prin Hotărârea CEC nr. 2680 din 05 august 2024 publicat în MO 2024, nr. 347-349, art. 640, pe motiv că contravine art. 38 din Constituție și favorizează fraudă electorală.

2. În motivarea acțiunii reclamantul a invocat că, prin Hotărârea CEC nr. 2680 din 05 august 2024, Comisia Electorală Centrală a adoptat Regulamentul privind particularitățile organizării și implementării votului prin corespondență, acesta fiind publicat în MO 2024, nr. 347-349, art. 640.

3. Notează că, Regulamentul stabilește particularitățile organizării și desfășurării votării prin corespondență a cetățenilor Republicii Moldova cu drept de vot, aflați peste hotarele țării, precum și responsabilitățile organelor electorale și altor entități implicate în organizarea acestui proces.

4. Puntează reclamantul că, scopul Regulamentului este de a detalia procedurile electorale ce vizează înregistrarea prealabilă pentru votul prin corespondență, întocmirea listelor electorale și a materialelor electorale aferente exercitării votului prin corespondență, securizarea procesului de votare prin corespondență, transmiterea, recepționarea, păstrarea și asigurarea integrității materialelor electorale utilizate în cadrul procesului de votare prin corespondență, precum și procedurile de numărare, totalizare și centralizare a rezultatelor votării prin corespondență.

5. Menționează că, Regulamentul se aplică cetățenilor Republicii Moldova aflați pe teritoriul Statelor Unite ale Americii, Canadei, Regatului Norvegiei, Regatului Suediei, Republicii Finlanda și Republicii Islanda la alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova și Referendumului republican din 20 octombrie 2024.

6. Constată că, Regulamentul privind particularitățile organizării și implementării votului prin corespondență, aprobat prin Hotărârea CEC nr. 2680 din 05 august 2024 publicat în MO 2024, nr. 347-349, art. 640, este un act administrativ normativ în sensul art.12 Cod administrativ.

7. Susține reclamantul că, prin prisma prevederilor art. 38 alin. (1) din Constituție, orice fraudă a alegerilor cu scop de a favoriza vreun concurent electoral în obținerea unui scor ce nu îl merită și obținerea ulterioară a unei funcții de demnitate publică în Republica Moldova, este inadmisibilă.

8. În acest sens prevederile art. 38 alin. (1) din Constituție, garantează că alegerile se pot desfășura legal, fără nici un fel de fraudă, iar candidatul care urmează să reprezinte statul Republica Moldova în care locuiește reclamantul, legal a obținut votul și nu există nici un dubiu că rezultatele alegerilor au fost fraudate.

9. Remarcă că, în prezenta acțiune, incident este dreptul garantat de art. 38 alin. (1) din Constituție, care apără voința poporului din care fac parte inclusiv reclamantul, în baza căreia se formează în mod legal puterea în stat. Candidatul la funcția publică de principiu legal trebui să obțină scorul electoral, nu prin fraudă.

10. Opinează că, Regulamentul privind particularitățile organizării și implementării votului prin corespondență, aprobat prin Hotărârea CEC nr. 2680 din 05 august 2024 publicat în MO 2024, nr. 347-349, art. 640, atentează grav la voința poporului, respectiv contravine art. 38 alin. (1) din Constituție, creând condiții favorabile de fraudă a alegerilor ce se vor desfășura pe data de 20 octombrie 2024, ceea ce este inadmisibil într-un stat de drept ca Republica Moldova.

11. Indică că, în luna mai 2024, având dubii că alegerile din luna octombrie 2024 ar putea fi fraudate, iar candidatul final care va obține cel mai mare scor electoral va obține acest scor prin fraudă și anume prin votul prin corespondență, a plecat în Suedia și a printat cinci buletine de vot din numele a cinci persoane diferite, ulterior aceste buletine de vot fiind expediate prin poșta din Suedia către Comisia Electorală Centrală din Republica Moldova.

12. Învederează că, a făcut acest lucru pentru a se convinge dacă există vreun control de stat la compartimentul cine expediază buletinele de vot și cum ele sânt acceptate de CEC.

13. Astfel, având bănuiala că votul prin corespondență poate fi ușor fraudat, reclamantul a inițiat o petiție publică, solicitând anularea acestui procedeu. Petiția fiind semnată de peste 50000 cetățeni.

14. Mai relevă reclamantul că, la data de 06 august 2024, aflându-se în Republica Moldova, a descărcat aplicația specială gratuită de înregistrare, indicând o adresă de pe Google și introducând un număr de telefon la întâmplare, a început înregistrarea. A setat în această programă că, se află în Suedia, indicând datele sale personale și introducând adresa unde să fie expediat buletinul de vot. Prin urmare, înregistrarea reclamantului pentru a vota prin corespondență, a trecut cu succes, CEC expediind confirmarea în acest sens.

15. Reieșind din cele relatate, având în vedere cele produse, reclamantul este convins că mecanismul votului prin corespondență, implementat prin Regulamentul aprobat prin Hotărârea CEC nr. 2680 din 05 august 2024 publicat în MO 2024, nr. 347-349, art. 640, este o metodă de a fraudă alegerile și a acumula artificial un număr de voturi în favoarea unui concurent anume.

16. Prin încheierea din 30 septembrie 2024 a Curții de Apel Chișinău s-a respins cererea depusă de Tudor Șoilița cu privire la sesizarea Curții Constituționale și ridicarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor Legii nr. 109 din 26 aprilie 2024 privind implementarea parțială a votului prin corespondență.

17. Prin hotărârea din 30 septembrie 2024 a Curții de Apel Chișinău s-a respins ca fiind neîntemeiată acțiunea în contencios administrativ înaintată de Tudor Șoilița împotriva Comisiei Electorale Centrale cu privire la anularea actului administrativ normativ - Regulamentul privind particularitățile organizării și implementării votului prin corespondență, aprobat prin Hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr.2680 din 05 august 2024.

18. În motivarea hotărârii, instanța de judecată a reținut că, în temeiul art. 9, alin. (1), art. 11 alin. (1) din Legea 109 privind implementarea parțială a votului prin corespondență prevederilor menționate, precum și în temeiul art.25 lit. c), 32 din Codul electoral, Comisia Electorală Centrală prin hotărârea nr.2680 din 05 august 2024 a aprobat Regulamentul privind particularitățile organizării și implementării votului prin corespondență.

19. Totodată a stabilit instanța de apel că, a fost respectată procedura de elaborare și aprobare a Regulamentului contestat, stabilită de Legea privind transparența în procesul decizional nr.239 din 13.11.2008.

20. A mai notat Curtea de Apel Chișinău că, reclamantul Tudor Șoilița a formulat critici față de implementarea votului prin corespondență, adică față de Legea privind implementarea parțială a votului prin corespondență și nu

față de prevederile Regulamentului privind particularitățile organizării și implementării votului prin corespondență, aprobat prin Hotărârea CEC nr. 2680 din 05.08.2024, publicat în MO 2024 art. 640.

21. A subliniat că, Legea nr. 109/2024 privind implementarea parțială a votului prin corespondență, a fost supusă controlului de constituționalitate prin sesizarea nr. 111a din 14 mai 2024 și nr. 113a din 20 mai 2024, iar prin Decizia nr. 80 din 09 iulie 2024, Curtea Constituțională a statuat că dreptul de a alege și de a fi ales, prevăzut de Constituția Republicii Moldova la art. 38, nu este un drept absolut, iar exercițiul acestuia poate fi limitat în vederea realizării unui scop compatibil cu principiul preeminenței dreptului și cu obiectivele constituționale. Măsurile limitative aplicate acestui drept nu trebuie să-i afecteze esența și să-l priveze de efectivitate. Ele trebuie să fie prevăzute de lege, trebuie să urmărească un scop legitim și trebuie să nu fie disproporționate.

22. Curtea a remarcat că, prin instituirea procedurii dreptului de a vota prin corespondență, nu are loc o restrângere a exercițiului dreptului la vot, ci, din contra, o suplimentare prin diversificare a metodelor de votare.

23. A mai reținut că Regulamentul privind particularitățile organizării și implementării votului prin corespondență, a cărui control normativ se solicită, a fost elaborat și adoptat în vederea executării și în limitele Legii privind implementarea parțială a votului prin corespondență, cu respectarea procedurii prevăzute de Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative și Legea nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional.

24. Colegiul a învederat de asemenea că, Regulamentul în cauză, cuprinde prevederi ale Codului electoral, în corespundere cu art. 1 alin. (3) din Legea nr. 109/2024, conform căruia, prevederile Codului electoral nr. 325/2022 sânt aplicabile procedurilor electorale aferente votului prin corespondență pentru aspectele care nu sunt prevăzute în Legea nr. 109/2024 privind implementarea parțială a votului prin corespondență.

25. A notat că, Legea nr. 109/2024 privind implementarea parțială a votului prin corespondență reprezintă un act legislativ, adoptat de Parlamentul Republicii Moldova, dreptul discreționar în privința reglementării modului de organizare a alegerilor aparținând legiuitorului.

26. Astfel, Comisiei Electorale Centrale îi revine atribuția de organizare și desfășurare a alegerilor în corespundere cu Codul electoral și legislația incidentă în domeniul electoral.

27. Colegiul a notat că, exercitarea votului prin corespondență reprezintă o modalitate alternativă de vot, ce oferă alegătorului opțiunea de a-și alege

modalitatea de exprimare a votului, cu prezentă fizică la secția de votare, sau prin corespondență, în pofida înregistrării pentru votul prin corespondență, iar în vederea implementării acestuia, Comisia Electorală Centrală, în calitate de autoritate publică de resort, a elaborat și adoptat un șir de acte normative, după cum urmează: 1) Regulamentul privind particularitățile organizării și implementării votului prin corespondență, aprobat prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 2680/2024; 2) Instrucțiunea privind identificarea alegătorilor de la distanță prin mijloace digitale, aprobată prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 2688/2024 și 3) Instrucțiunea privind procedura de numărare, totalizare, centralizare și afișare a rezultatelor votării prin corespondență, aprobată prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 2689/2024.

28. Prin urmare, a conchis asupra netemeinicii argumentelor reclamantului Tudor Șoilița, invocate în cererea de chemare în judecată privind anularea Regulamentului privind particularitățile organizării și implementării votului prin corespondență, aprobat prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 2680/2024, acestea purtând un caracter declarativ, în cadrul cercetării cauzei fiind stabilită legalitatea acestuia, reclamantul eșuând să probeze prin probe verosimile, concludente și pertinente temeinicia alegațiilor sale.

29. Nefiind de acord cu hotărârea primei instanțe, la 02 octombrie 2024 Tudor Șoilița, a depus recurs nemotivat, solicitând admiterea acestuia, casarea hotărârii Curții de Apel Chișinău din 30 septembrie 2024, pronunțarea unei noi decizii privind admiterea acțiunii.

30. La 24 octombrie 2024 Tudor Șoilița, a depus recurs motivat, solicitând admiterea acestuia, casarea hotărârii Curții de Apel Chișinău din 30 septembrie 2024, pronunțarea unei noi decizii privind admiterea acțiunii

31. În susținerea recursului recurenta a reiterat cele invocate în cererea de chemare în judecată și suplimentar a indicat că, hotărârea Curții de Apel Chișinău este una arbitrară și se bazează pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor.

32. A notat că, Curtea de Apel Chișinău examinând cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a interpretat eronat prevederile art. 12¹ alin. (2), lit. d) din Codul de procedură civilă.

33. Prin urmare interpretarea eronată a actelor Curții Constituționale atribuindu-i statut de hotărâre și unei decizii, este o încălcare gravă ce afectează legalitatea încheierii din 30 septembrie 2024 privind respingerea excepției de neconstituționalitate.

34. Menționează că, în acțiunea în justiție pusă în mișcare a fost abordat temeiul, Regulament care se contestă favorizează fapte electorale ilegale ce ar putea fi considerate și infracțiuni. Curtea de Apel Chișinău examinând acțiunea nu s-a expus la acest compartiment, nu a examinat aceste circumstanțe adoptând hotărârea sa arbitrară la acest capăt al acțiunii.

35. Notează că, tot în acțiunea înaintată, a fost sesizat cu lux de amănunte exercițiul care demonstrează înregistrarea sa în Suedia prin care a solicitat dreptul de vot prin corespondență la o adresă inexistentă. CEC a admis acest exercițiu ca adevărat și a acceptat preventiv această metodă de vot. Aceste circumstanțe dovedesc fraudă electorală, fiindcă o persoană poate să se înregistreze în orice țară și la ziua alegerilor să voteze de mai multe ori în favoarea unui singur candidat care va obține un scor ce nu-l merită.

36. Prin urmare prevederile art. 38 din Constituție vor fi total sfidate. Curtea de Apel Chișinău nu s-a expus asupra acestui motiv, interpretând eronat situația de fapt, adoptând hotărârea arbitrară.

37. Subliniază că Curtea de Apel Chișinău, refuzând ilegal excepția de neconstituționalitate a Legii nr. 109 privind implementarea parțială a votului prin corespondență, în vigoare de la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 202-204 art. 289 din 10 mai 2024, a aplicat în acest litigiu o lege neconstituțională, adoptând o hotărâre arbitrară total bazată pe legea ce contravine Constituției. Prin urmare hotărârea este afectată de o eroare judiciară gravă, ce afectează total fondul cauzei.

38. Menționează că, toate aceste circumstanțe, se încadrează perfect în temeiul de recurs prevăzut de art. 245¹ alin. (1) lit. d) Cod administrativ și constituie motiv de casare a hotărârii contestate cu rejudecarea cauzei și admiterea acțiunii depuse.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

39. Art. 244 alin. (1) din Codul administrativ prevede următoarele:

„(1) Hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.”

40. Art. 245 Cod administrativ relevă că:

„Recursul se depune la Curtea Supremă de Justiție în termen de două luni de la pronunțarea hotărârii sau a deciziei motivate, dacă legea nu stabilește un alt termen.”

41. Art. 245¹ alin. (1) și (3) din Codul administrativ:

„Recursul este admis dacă:

a) interpretarea legii din hotărârea sau decizia contestată este contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție;

b) prin admiterea recursului, se schimbă sau se consolidează jurisprudența Curții Supreme de Justiție;

c) hotărârea sau decizia vizează drepturile persoanei care nu a fost atrasă în proces;

d) hotărârea sau decizia este arbitrară sau se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor;

e) a fost admis neîntemeiat un apel introdus tardiv;

f) instanța nu a fost compusă potrivit legii sau hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Aprecierea probelor dată de prima instanță și instanța de apel este obligatorie pentru instanța de recurs, cu excepția cazului în care se invocă temeiul de la alin. (1) lit. d) sau a cazului în care Curtea Supremă de Justiție examinează cauza după trimitere la rejudecare. La examinarea recursului într-o cauză care a fost trimisă anterior la rejudecare pot fi prezentate probe noi dacă acestea au fost restituite nejustificat sau nu au fost reclamate de către instanța de judecată contrar prezentului cod.”

42. Art. 246 alin. (1) și (2) din Codul administrativ:

(1) Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Dacă recursul este inadmisibil, completul din 3 judecători adoptă o încheiere irevocabilă. Încheierea privind inadmisibilitatea recursului, care conține sumar faptele cauzei, motivele și temeiul inadmisibilității, se publică pe pagina web oficială a Curții Supreme de Justiție și se comunică părților.

Alineatul (2) al aceluiași articol statuează la lit. h) că, ”recursul se declară inadmisibil în special când recursul este vădit neîntemeiat.”

MOTIVAREA INSTANȚEI

43. Referitor la termenul de declarare a recursului, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție atestă că, hotărârea Curții de Apel Chișinău a fost pronunțată la 30 septembrie 2024, și conform extrasului din poșta electronică a Curții de Apel Chișinău a fost notificată recurentului la data de 09 octombrie 2024 (f. d. 88).

44. În asemenea circumstanțe Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că, în speță, calea de atac în ordine de recurs a fost demarată în interiorul termenului legal.

45. Din analiza prevederilor art. 245¹ – 246 din Codul administrativ, rezultă că admisibilitatea/inadmisibilitatea recursului, în special, urmează să însușească în condițiile Codului administrativ exercitarea efectivă a unui control de legalitate, veritabil bazat pe temeiuri concludente și serioase. Astfel, normele pre citate oferă un drept exclusiv al instanței de recurs de a filtra cererile de recurs care nu prezintă o motivare suficient de serioasă.

46. În această ordine de idei, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că, Codul administrativ dezvoltă nu doar caracterul neevolutiv al recursului, dar și cerința de seriozitate a cererii din perspectiva invocării unor veritabile și esențiale încălcări de drept procedural și material capabile

să răstoarne deciziile instanței de apel contestate sau, după caz, hotărârile Curții de Apel ca primă instanță într-o eventuală examinare în fond și invocare ex officio a erorilor de drept.

47. Completul Curții Supreme de Justiție notează că pentru a trece testul de admisibilitate, cererea de recurs trebuie să conțină o motivare convingătoare și întemeiată în condițiile nominalizate mai sus. În consecutivitate, motivarea cererii de recurs în circumstanțele expuse se referă la formalitățile pe care trebuie să le întrunească cererea în vederea rezistării testului și filtrului de admisibilitate.

48. Motivele de casare, invocate în recursul declarat de Tudor Șoilița, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 245¹ din Codul administrativ, deoarece se referă la dezacordul recurentului cu soluția pronunțată de către Curtea de Apel Chișinău și nu relevă interpretarea contrară a legii și aplicarea eronată a normelor de drept material sau procedural sau că aceasta ar fi arbitrară sau că s-ar baza în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

49. Recursul depus de Tudor Șoilița, conțin obiecții de fapt și de drept similare celor expuse în cererea de chemare în judecată, care au fost analizate minuțios de către Curtea de Apel Chișinău, fiind apreciate în mod corespunzător.

50. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează faptul că dezvoltarea recursului trebuie să cuprindă o motivare corespunzătoare, în sensul arătării cu claritate a acelor critici, care sunt de natură a învedera netemeinicia hotărârii/deciziei și care se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 245¹ din Codul administrativ. Nu este suficientă simpla expunere a circumstanțelor faptice ale cauzei, fiind necesară motivarea recursului cu indicarea motivelor de netemeinicie pe care se bazează, precum și dezvoltarea lor. Motivarea recursului însemnând nu doar exprimarea nemulțumirii față de actul de dispoziție pronunțat în apel, ci expunerea tuturor motivelor pentru care, din punctul de vedere al părții, instanța a pronunțat o hotărâre neîntemeiată. Recursul nu se poate limita la o simplă indicare a textelor de lege, ci implică determinarea greșelilor imputate Curții de Apel Chișinău și o minimă argumentare a criticii în fapt și în drept, precum și indicarea probelor pe care se bazează aceste critici.

51. Simpla trimitere la un text de lege, fără explicarea pretensei interpretări și/sau aplicări eronate a prevederilor legale de către Curtea de Apel Chișinău, nu echivalează cu un argument. Dacă ar proceda la examinarea unui asemenea pretins argument, Completul de judecată al Curții Supreme de

Justiție s-ar substitui autorului recursului, fapt care ar echivala cu un control efectuat din oficiu.

52. Admisibilitatea recursului trebuie privită și în contextul rolului și funcției legale a instanței judecătorești supreme care constă, în special, în asigurarea și interpretarea uniformă a legilor la examinarea cauzelor de contencios administrativ. Astfel, motivarea oricărei cereri de recurs trebuie să țină cont pentru a trece filtrul de admisibilitate și a avea succes, de aceste însușiri de ordin legal fundamental.

53. În acest sens, CtEDO în jurisprudența sa constantă statuează că dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicit admise [Golder împotriva Regatului Unit, pct. 38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct. 230]. Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct. 45). Curtea a mai reiterat că modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective, urmând de ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem. (Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-1, p. 141, § 39). La fel, conform jurisprudenței CtEDO, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (a se vedea Helmers c. Suediei 09 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

54. Ținând cont de cele expuse și în temeiul art. 98 alin. (1) pct. 4) din Codul electoral și în conformitate cu art. 230 și 246 alin.1 lit.h) din Codul administrativ

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Declară inadmisibil recursul depus de Tudor Șoilița.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte

Stela Procopciuc

Judecători

Diana Stănilă

Ion Malanciuc